

Tristan ja Isolde -ooppera Estonia teatterissa. Päärooleissa Heikki Siukola ja Irmgard Vilsmaier.

Wagner

Pentti Ritolahti

Tallinna

Viron kansallisoopperassa oli viime lauantaina sen sodanjälkeisen historian kenties merkittävin ensi-ilta, **Richard Wagnerin** Tristan ja Isolde. Niinkuin koko Neuvostoliitossa Wagner ei miehityssä Virossakaan ollut poliittisista syistä vallanpitäjien suosiossa, ja niin Estoniassa esitettiin sodanjälkeisenä aikana vain pariin otteeseen Lentävää hollantilaista. Viron kansallisoopperan satavuotisen historian aikana Wagner oli eniten esillä 1920- ja 1930-luvuilla, jolloin Lentävän hollantilaisen lisäksi esitettiin Lohengerin ja Tannhäuser. Tristan ja Isolde sai edellisen ensi-iltansa 75 vuotta sitten eli syksyllä 1933.

Tristan ja Isolde oli Wagnerille hänen tärkein oopperansa ja sai syntynsä kesken Siegfriedin säveltämisen hänen palavan rakkautensa ilmauksena **Mathilde Wesendonckiin**. Aiheensa Wagner sai keskiaikaisesta legendasta, joka sopi hänen myyttiseen ja mystiseen ajatteluunsa, mutta sävelkieli oli aivan uutta: ei suotta ole sanottu, että Tristanista ja Isoldesta sai alkunsa atonaalinen, **Arnold Schönbergin** kehittämä 12-säveljärjestelmä. Koskaan ennen eikä myöskään sen jälkeen

ole musiikissa luotu kahduttavaa rakkautta tystä kuin Tristanin näytös.

Siukolan ääni voimissaan

Tristanin ja Isolden näyttämölle vaimon kaikkia molempien pääosan esittäjältä upeaa äänen voimaa ja kestävyyttä. Estonian musiikkilinnassa onni saada Tristanin roolin suomalaisen Heikki Siukolan, joka on laulanut maailman eri näytelmien lisäksi myös Savonlinnan oopperan juhliilla parina kesäkuun alussa. 65 ikävuotta huolimatta Siukola on yhä voimissaan.

Isoldena lauloivat suomalaiset Irmgard Vilsmaier, joka myös on tehnyt näyttävän uran nimenomaan Wagner-sopraanorin ilman oopperanäyttämöä. Hänen kaunis ja voimakas äänensä teki syvä vaikutuksen nimenomaan suomalaisen näytöksessä sekä oopperan päätävällä Isolden menkuolossa.

Muut laulajat esillä olivat virolaisia, jotka nimenomaan Rauno Kurwenalinen ja Heikki Siukola Brangänenä oopperan kuuttavia. Priit Võrumäe on vielä kovin nuori, mutta basso pieneen, mutta voimakkaasti ään Kuningas Mariken rooliin.

Wagner palasi

Pentti Ritalahti

Tallinna

Viron kansallisoopperassa oli viime lauantaina sen sodanjälkeisen historian kenties merkittävin ensi-ilta, **Richard Wagnerin** Tristan ja Isolde. Niinkuin koko Neuvostoliitossa Wagner ei miehityksessä Virossakaan ollut poliittisista syistä vallanpitäjien suosiossa, ja niin Estoniassa esitettiin sodanjälkeisenä aikana vain pariin otteeseen Lentävää hollantilaista. Viron kansallisoopperan satavuotisen historian aikana Wagner oli eniten esillä 1920- ja 1930-luvuilla, jolloin Lentävän hollantilaisen lisäksi esitettiin Lohengerin ja Tannhäuser. Tristan ja Isolde sai edellisen ensi-iltansa 75 vuotta sitten eli syksyllä 1933.

Tristan ja Isolde oli Wagnerille hänen tärkein oopperansa ja sai syntynsä kesken Siegfriedin säveltämisen hänen palavan rakkautensa ilmauksena **Mathilde Wesendonckiin**. Aiheensa Wagner sai keskiaikaisesta legendasta, joka sopi hänen myyttiseen ja mystiseen ajatteluunsa, mutta sävelkieli oli aivan uutta: ei suotta ole sanottu, että Tristanista ja Isoldesta sai alkunsa atonaalinen, **Arnold Schönbergin** kehittämä 12-säveljärjestelmä. Koskaan ennen eikä myöskään sen jälkeen

ole musiikissa luotu niin pakahduttavaa rakkauden ylistystä kuin Tristanin toinen näytös.

Siukolan ääni voimissaan

Tristanin ja Isolden tuominen näyttämölle vaatii ennen kaikkea molemmalta pääosan esittäjältä poikkeuksellista äänen voimaa ja kestävyyttä. Estoniassa oli onni saada Tristaniksi suomalainen **Heikki Siukola**, joka on laulanut tätä roolia jo yli 20:ssä produktiossa maailman eri näyttämöillä, myös Savonlinnan oopperajuhlilla parina kesänä 2000-luvun alussa. 65 ikävuodesta huolimatta Siukolan ääni on yhä voimissaan.

Isoldena lauloi saksalainen **Irmgard Vilsmaier**, joka myös on tehnyt merkittävän uran nimenomaan Wagner-sopraanona maailman oopperanäyttämöillä. Hänen kaunis ja kantava äänensä teki syvän vaikutuksen nimenomaan toisessa näytöksessä sekä oopperan päättävässä Isolden lemmentuolossa.

Muut laulajat ensi-illassa olivat virolaisia, ja heistä nimenomaan **Rauno Elp Kurwenalina** ja **Helen Lokuta Brangänenä** olivat vakuuttavia. **Priit Volmer** on vielä kovin nuori ja hento basso pieneen, mutta tärkeään Kuningas Marken rooliin.

Neeme Kuningas oopperan ohjaajana oli yhdistellyt vanhoja Wagner-perinteitä moderneihin keinovaihtoihin. Hän toi heti aluksi myös Tristanin lavalle, ja sekä Tristan että Isolde makasivat sairasvuoteilla silmät mustalla siteellä peitettyinä. Melot ei suinkaan iskenyt miekalla Tristania, vaan vain karkasi hänen kimpupuunsa ja kaatoi hänet maahan. Lopun mystiset kuolemat ratkaistiin laskemalla kelmeä valonheitin heidän ylitseen.

Unenomaista liikettä

Hitaasti pyörivällä lavalla myös henkilöiden liike oli kaiken kaikkiaan hidasta ja kuin unenomaista. **Ervin Öunapuun** lavastus oli äärimmäisen niukka: katsoja sai käyttää mielikuvitustaan yrittäessään loihia lavalle ensi näytöksen laivaa tai toisen näytöksen Marken linnaa.

Tristanin ja Isolden rakkautta kuvaamassa oli toisessa näytöksessä kaksi ruukissa kasvavaa lehdetöntä puuta, joiden latvukset rakastavaiset taivuttivat koskettamaan vaakatasossa toisiaan. Lemmentuolun keskeyttänyt Marke nosti puut taas pystyyn.

Arvo Volmer sai Estonian orkesterista irti pakahduttavan ja syvän Wagner-soinnin.

asi Estoniaan

ngas ooppe-
oli yhdistel-
gner-perin-
in keinova-
heti aluksi
avalle, ja se-
olde maka-
eilla silmät
ä peitettyi-
nkaan iske-
stania, vaan
nen kimp-
hänet maa-
tiset kuole-
laskemalla
itin heidän

ällä laval-
öiden liike
iaan hidas-
maista. Er-
lavastus oli
kka: katso-
telikuvitus-
loihntia la-
ksen laivaa
ksen Mar-

olden rak-
ssa oli toi-
kaksi ruu-
lehdetöntä
vukset ra-
ttivat kos-
tasossa toi-
tohtauksen
arke nosti
n.

sai Estoni-
rti pakah-
n Wagner-

Kuvat Harri Rospu

Ervin Āunapuun lavastus oli äärimmäisen niukka.